

VERANDERINGEN IN DE REGELGEVING

Veranderingen op alle gebieden zijn aan de orde van de dag. Regels en regelgeving veranderen mee. Soms gaat het geleidelijk, maar in deze periode volgen de wijzigingen en bijstellingen elkaar wel heel snel op.

Ik constateer dat onze regering op dit moment een beleid uitvoert waarbij op veel gebieden de geldkraan beduidend minder royaal stroomt dan een aantal jaren geleden. Alle opwinding over de publieke omroep zal u allen niet zijn ontgaan, maar ook op het gebied van de cultuur, in de meest ruime zin van het woord, wordt fors bezuinigd. Ik heb het idee dat, mogelijk omdat cultuur niet die brede maatschappelijke aandacht heeft, die het wel verdient, deze veranderingen veel minder opgemerkt worden.

Voor ons zijn, mijn inziens, de volgende 3 onderwerpen van belang

- *Besluit Rijkssubsidiëring restauratie monumenten (Brmm) en Besluit rijkssubsidiëring onderhoud monumenten (Brom) wordt Besluit rijkssubsidiëring instandhouding monumenten (Brim):*

Heel in het kort komt de Brim hier op neer dat deze regeling bedoeld is, zoals de naam ook aangeeft, voor de instandhouding van onderhoud aan de bestaande reeds gerestaureerde monumenten. Hiervoor lijkt de regeling goed te kunnen gaan werken.

Als u echter op het punt staat uw hof een grote restauratie te laten ondergaan, welke afhankelijk is van financiering, dan zijn er meer onzekerheden dan zekerheden ten aanzien van de financiering. Door het gebrek aan middelen lijkt er voor (grote) restauraties weinig meer mogelijk. Ook zijn er nog een groot aantal details, vooral samenhangend met de verdeling van de totale beschikbare som geld, onvoldoende uitgewerkt en is de impact van de regeling dus nog niet goed te overzien.

Ik wil u aanraden dat u reeds in een zeer vroeg stadium van een eventueel restauratieplan op informatie uitgaat om te proberen uw financiering veilig te stellen. U kunt informatie inwinnen bij uw gemeente, maar vooral ook bij het Nationaal Restauratiefonds (NRF), de Rijksdienst voor de Monumentenzorg (RDMZ) en bijvoorbeeld ook de stichting Nationaal Contact Monument (NCM).

- *Hersselectie Monumenten*

De overheid heeft het voornemen geuit, gebaseerd op een advies van de Raad voor Cultuur, om het huidige bestand aan beschermde monumenten tegen het licht te houden en een nieuwe, kortere lijst samen te stellen. Het is gebleken dat dit voornemen heel nuttig kan zijn, omdat er in de loop van de jaren natuurlijk "vervuiling" is opgetreden in het huidige bestand. Echter: de criteria, waaraan een monument moet voldoen en waardoor een pand de status

van rijksmonument kan krijgen, is nog onvoldoende onderbouwd en uitgewerkt. Mede daardoor is het onmogelijk te zeggen of de kans zou kunnen bestaan dat hofjes die nu wel de status van rijksmonument hebben, deze zouden kunnen verliezen. Als dat het geval is, heeft dat natuurlijk direct gevolgen voor de instandhouding van het pand: immers dan kunt u zeker niet meer rekenen op financiering bij onderhoud.

Zodra over dit voornemen nieuws te melden is, zullen wij u hierover informeren.

- *Wet betaalbaarheidsheffing huurwoningen*

Onder de hierboven genoemde titel is een wetsvoorstel naar de Tweede Kamer gestuurd. Dit voorstel introduceert een heffing bij de verhuurders van woningen om de betaalbaarheid van het wonen te garanderen. Deze heffing is bedoeld om de bezuiniging op de VROM-begroting van 250 miljoen euro, die in het Hoofdlijnenakkoord van het kabinet Balkenende II is opgenomen, ruimschoots te compenseren. Deze heffing zal opgebracht moeten worden door de verhuurder. De overweging hierbij is dat de verhuurders voordeel hebben bij de verruiming van het huurbeleid en bij de beschikbaarheid van de huurtoeslag. Alle verhuurders, sociaal en commercieel, met een bezit van tenminste 25 woningen zullen deze heffing moeten gaan betalen. Mogelijk wordt in 2007 de grens voor de bijdrage bij 10 woningen gesteld.

Er is ondertussen veel commotie ontstaan over dit wetsvoorstel. Ten aanzien van LHB ga ik ervan uit dat geen enkele stichting of eigenaar graag een extra heffing zal voldoen.

Ik verwacht eveneens dat velen deze extra kosten niet lang zullen kunnen dragen, de hoge kosten van onderhoud in aanmerking nemend. Het gevolg zou dus wel eens kunnen zijn dat menige stichting of eigenaar de extra bijdrage gaat doorbelasten aan de huurders. Het doel om tegen een zeer aanvaardbare prijs woonruimte ter beschikking te stellen aan minder draagkrachtige huurders, komt hiermee zwaar onder druk te staan.

Het bestuur van het LHB heeft dan ook besloten actie te ondernemen door een brief te schrijven aan de minister van Volkshuisvesting waarin onze grote zorg hieromtrent wordt geuit. Tevens zal dit onderwerp uitgebreid besproken worden op de voorjaarsvergadering in Leerdam, daar wij van mening zijn hier een belangrijk onderwerp te hebben waarover u allen zeer goed geïnformeerd moet zijn. Zonodig kunnen wij gezamenlijk in actie komen om te proberen deze regeling te veranderen of te laten vervallen.

M.D. van den Briel, voorzitter

MEDEDELINGEN VAN HET BESTUUR

LANDELIJK HOFJESBERAAD

De Stichting Landelijk Hofjesberaad is bedacht op 8 april 1997 en daadwerkelijk opgericht op 4 juni 1997.

BESTUURSSAMENSTELLING

Drs M.D. van den Briel, voorzitter (020 - 620 28 39)
Jhr. G.G. Witsen Elias, secretaris (058 - 212 95 91)
Dhr. C.S. Hoekema, penningmeester
(0229 - 21 60 16 / 06 - 53 85 94 52)
Mw. E.C.M. Elzenga-Duynstee, lid (0318 - 613 282)
Drs J.M. Poldermans, lid (023 - 532 85 19)
Dhr. O.J. Tromp, lid (071 - 515 51 88)
Dr W.J.H. Verwers, lid (033 - 253 74 61)

HOFJESKRANT

De Hofjeskrant is voor geïnteresseerden op aanvraag beschikbaar. Bestuursleden van de aangesloten hofjes krijgen de krant automatisch op hun thuisadres.

SECRETARIAAT

Stichting Landelijk Hofjesberaad
Vooruitgangstraat 167
2032 RK Haarlem
Het secretariaat is tijdens kantooruren te bereiken op
023 - 5400644, fax 023 - 5402434,
e-mailadres: tekstinv@euronet.nl
Contactpersoon: Joke Slootheer
www.hofjesberaad.nl

AANMELDING NIEUWE LEDEN

Voor meer informatie over het Landelijk Beraad en/of de mogelijkheden voor aansluiting bij het beraad kunt u zich richten tot Joke Slootheer.

Natuurlijk zijn wij ook zeer geïnteresseerd in uw reactie op de Hofjeskrant. Belt of mailt u gerust, ook als u een actieve bijdrage wilt leveren aan het werk van de stichting.

VOORJAARSVERGADERING

Op zaterdag 22 april 2006 wordt de jaarlijkse voorjaarsvergadering van het Landelijk Hofjesberaad gehouden in het Familie Vrouwenhofje Mevrouw Van Aerden te Leerdam. Wij zijn hier te gast in het vorige jaar lid van het LHB geworden hofje, dat in Hofjeskrant 15 uitgebreid beschreven is door Beherend Regent Mr M.H. Kruyswijk.

Na de ontvangst vanaf 10.30 uur en het huishoudelijk deel van de vergadering wordt het ochtendprogramma gevuld door de heer P. de Vrije, directeur Woningstichting Patrimonium te Veenendaal, die een toelichting zal geven op een zeer actueel item (zie vorige bladzijde en hieronder): De Wet Betaalbaarheidsheffing Huurwoningen. Op 20 december jl. heeft mevrouw Dekker, minister van VROM, dit wetsvoorstel naar de Tweede Kamer gestuurd. Het wetsvoorstel introduceert een heffing bij verhuurders van woningen om de betaalbaarheid van het wonen te

garanderen (!). De overweging hierbij is dat verhuurders voordeel hebben bij de verruiming van het huurbeleid en bij de beschikbaarheid van huurtoeslag. De bijdrage die de verhuurders moeten gaan leveren bestaat uit een structureel bedrag van € 250 miljoen per jaar. Ook extra uitgaven aan huurtoeslag, die gepaard zullen gaan met de invoering van het nieuwe huurbeleid, komen voor rekening van de verhuurders.

Alle verhuurders, sociale en commerciële, met een bezit van ten minste vijftientig woningen, betalen een heffing voor woningen tot een vastgestelde WOZ-grens. Als het uitvoeringstechnisch mogelijk is, zal vanaf 2007 een ondergrens van tien woningen worden gehanteerd. 's Middags, na de lunch, zal de heer Ir. H.J. Hollander het programma afronden met een korte luchtige lezing getiteld: Zonnewijzers en tijd?

De bijeenkomst eindigt om 15.30 uur.

REACTIE LHB OP INVOERING BETAALBAARHEIDSCHEFFING HUURWONINGEN

Het bestuur van de Stichting Landelijk Hofjesberaad heeft mevrouw Dekker, minister van VROM, op 10 februari j.l. een brief gestuurd, waarin zij met klem onder haar aandacht brengt dat wij, gelet op de belangen van de hofjeseigenaren, maar evenzeer op die van onze huur-

ders, ernstig bezwaar hebben tegen de invoering van de betaalbaarheidsheffing voor hofjeswoningen. Het LHB verzoekt haar daarom te willen afzien van de heffing voor deze woningen.

ADVERTENTIE-TARIEVEN

De advertentietarieven voor de Hofjeskrant zijn sinds 10.02.2004 niet veranderd. Zij bedragen:

1/6 pagina	€ 150,-	1/2 pagina	€ 500,-
hele pagina	€ 750,-	hele achterpagina	€ 1.000,-

COLOFON

REDACTIE: J.M. Poldermans, W.J.H. Verwers
VORMGEVING: Tekst in Vorm, Joke Slootheer
DRUK: Paswerk Grafisch, Cruquius

the
power to
change

BAM Woningbouw bv, Alkmaar
Arcadialaan 28
1813 KN Alkmaar
Telefoon (072) 541 31 21
www.bamwoningbouw.nl

 bam
woningbouw

WAT GEBEURDE ER IN 2005?

Jaarverslag van het Landelijk Hofjesberaad

In dit verslagjaar een nieuwe activiteit: 15 september werd een bijeenkomst met de huismeesters van de Hofjes belegd. Hierover straks meer.

Als gebruikelijk werden er twee landelijke bijeenkomsten voor de besturen van de aangesloten Hofjes gehouden.

VOORJAARSVERGADERING

Deze was in Leiden, op 9 april, waar het Hof van Bethlehem als gastheer optrad. Een interessante lezing van de heer H.A.G. van de Ven getiteld "*Houtaantasting... een Monumentenzorg*", waarin hij behartigenswaardige zaken behandelde over houtaantasting door houtworm en door zwam. Een uitvoerige beschrijving van zijn betoog hebt u ontvangen. De middag was er voor de deelnemers en hun partners – gebruikelijk is dat de voorjaarsbijeenkomsten een partnerprogramma hebben, terwijl de najaarsvergaderingen uitsluitend bestemd zijn voor de bestuurders van de aangesloten Hofjes – een uitermate boeiende wandeling door Leiden, waarbij wij versted stonden van de hoeveelheid monumenten die Leiden te bieden heeft. Behalve een nuttige woonfunctie voor studenten en voor ouderen, bieden de Hofjes nog een massa historische schatten. De kapel van het St. Anna's Aalmoeshuis met prachtige middeleeuwse glazen is wel een hoogtepunt. De regen, die na een periode van mooi weer die zaterdag viel, weerhield de bezoekers niet om een "stevige" rondwandeling te maken.

HUISMEESTERBIJEENKOMST

Op 15 september werd een succesvolle huismeesterbijeenkomst in Amsterdam gehouden, waar het Lutherhof gastheer was. Er was een dertigtal belangstellenden uit alle delen van het land gekomen. De commandant van de brandweer hield een interessant verhaal over brandpreventie. Een goede waarschuwing: als de brandweer een hofje adviseert over beveiliging, dan zal hij zeker na enige tijd controleren of de adviezen ook zijn uitgevoerd. De huismeesters hebben daarna nog een tweetal Hofjes bekeken. Er bestaan plannen om in 2006 weer een dergelijke bijeenkomst te organiseren.

NAJAARSVERGADERING

Deze had een bijzonder karakter: het tweehonderdjarige Hofje van Brienen ontving op 5 november de Hofjesbestuurders in de Rode Hoed, waar mr H.F. Heerkens Thijssen ons, in deze van oorsprong een schuilkerk, welkom heette.

In de huishoudelijke vergadering vroeg en kreeg het bestuur de vrijheid om, mits zorgvuldig daarmee omgegaan, adressen van (bestuurders van) hofjes te verstrekken aan woningzoekenden.

Ons bestuurslid drs M. Poldermans deed verslag van het voornemen van het Hofjesberaad een boek te doen verschijnen over de oorsprong en ontwikkeling van Hofjes in Nederland. De kosten van onderzoek zullen alleen al € 150.000 bedragen. Er zal een "fundraising" commissie worden ingesteld om de benodigde gelden bijeen te brengen. De heer Willeminck, die zich bezig heeft gehouden met de onroerend zaakbelasting (OZB) voor Hofjes, is tot de conclusie gekomen dat het geen zin heeft om een proefproces te beginnen voor algehele vrijstelling van deze belasting. De discussie hierover wordt op voorstel van de voorzitter dan ook gesloten. Hierna hield mr W.M.N. Eggenkamp, directeur Stadsherstel Amsterdam N.V. een flitsend betoog over de ontwikkeling daarvan onder de titel "*Behoud van hersteld verleden*".

Stadsherstel werd in 1956 opgericht omdat B & W van Amsterdam geen nieuwe initiatieven ontwikkelden ten behoeve van de monumentenzorg. In de afgelopen 50 jaar, in 1956 begon de N.V. met de aankoop van enkele panden aan de Amstel, is ze, na gefuseerd te zijn met het Amsterdamse Monumentenfonds, uitgegroeid tot een organisatie die beschikt over 500 panden en een lijst van 3500 woningzoekenden, terwijl er maar 70 woningen per jaar beschikbaar komen. Het onderhoud van de woningen geschiedt volgens een professioneel opgezet schema. Na de lunch werden onder leiding van een aantal gidsen verschillende Hofjes in de Jordaan bezocht.

De dag werd besloten met het aanbieden van het gedenkboek "*De Hofjes van Amsterdam door menscheivendheid*

"gedreeven" aan mr S. Patijn, oud-burgemeester van Amsterdam. Dit gebeurde tijdens een feestelijke receptie ter gelegenheid van het 200-jarig bestaan van het Hofje van Brienen.

SECRETARIAAT

Het secretariaat nu ruim een jaar door mevrouw Joke Slootheer gevoerd, is geheel "ingeslepen" op de werkwijze van het Hofjesberaad en voldoet uitstekend. De productie en de verspreiding van de Hofjeskrant is eveneens bij haar in goede handen.

WIJZIGING IN HET AANTAL AANGESLOTEN HOFJES

De woningcorporatie Ymere te Amsterdam sloot zich bij ons aan met het Kartuizerhof, het Constantiahof, Concordia Noord en Concordia Zuid en tevens het Hof van Parijs. Op de rand van 2005 heeft het Begijnhof in Amsterdam zich bij ons aangesloten. Het Sareptahofje te Zutphen meldde zich af wegens verkoop aan een particulier en het Marcellis Goverts Gasthuis te Leeuwarden bedankte wegens een nieuwe bestemming als Hospice. Op 31 december 2005 waren er 70 eigenaren/beheerders aangesloten bij het Landelijk Hofjesberaad tezamen met een bezit van 94 (vorig jaar 89) hofjes.

FINANCIËN

De financiële situatie van het Hofjesberaad ziet er, na een aantal jaren van verslechtering, thans weer redelijk gezond uit. Het jaar 2005 laat een behoorlijk positief saldo zien en de verwachting is dat het jaar 2006 zich op dezelfde manier ontwikkelt.

JUBILEA / FESTIVITEITEN

- "Schuddegeest" in Den Haag bestond 150 jaar
- "Het Proveniershuis" in Edam, ook wel "De Proeve" genoemd, bestond 450 jaar

Concluderend kunnen we stellen dat het Hofjesberaad verder groeit en in toenemende mate in een behoefte voorziet.

Gustaaf Witsen Elias (secretaris)

DE LENGHENHOF TE DORDRECHT

De Regenten- of Lenghenhof – kortweg “de Lenghenhof” genoemd – ligt midden in het drukke winkelcentrum van Dordrecht. Een oase van rust temidden van al het verkeersgewoel, maar ook een veilige plek voor de bewoners, want ‘s nachts zijn de toegangspoorten op slot.

De Lenghenhof werd gesticht door de in 1678 geboren Gijsbert de Lengh. Hij was koopman en reder en had een rederij met verschillende zeeschepen. In de handel had hij een aardig vermogen vergaard. Gijsbert de Lengh was ongehuwd en had slechts één ongehuwde zuster. Toen hij zijn einde voelde naderen, besloot hij zijn kapitaal aan een liefdadig doel te besteden.

Hij stichtte een Hof bestemd voor behoeftige vrouwen. Blijkens de oprichtingsakte van de Stichting van 25 februari 1755 bestond de Hof uit een Voorhof, gelegen aan het Bagijnhof, met zestien woningen, een Achterhof met acht woningen en een Regentenkamer.

Helaas maakte Gijsbert de Lengh de voltooiing van de Hof niet meer mee. Hij overleed in december 1755. Een viertal regenten, waaronder zijn zuster Elisabeth, zorgden dat de Hof op 11 mei 1756 in gebruik kon worden genomen. In de gevel van de fraaie Poort aan het Bagijnhof staat de datum van de oprichtingsakte vermeld, maar de datum van ingebruikneming is steeds als oprichtingsdatum aangehouden, zoals blijkt uit de vieringen van het honderd- en tweehonderdjarig bestaan.

In de loop der jaren zijn er woningen bijgebouwd, in 1838, 1844, 1880 en 1888. De laatste woningen dateren van 1913. De Hof bestaat nu uit een viertal Hofjes met 53 woningen. Overeenkomstig de bedoelingen van Gijsbert de Lengh waren de bewoners ongehuwde oudere vrouwen, die weinig of geen inkomsten hadden. Zij woonden voor niets op de Hof en ontvingen jaarlijks zelfs een uitkering en turf in de koude wintermaanden. Velen van hen hadden als dienstbode gewerkt en kregen als dank voor vele jaren trouwe dienst bij hun werkgever een huisje op de Hof.

Nog in 1950 wordt melding gemaakt van “uitdelingen” aan bewoners. Na die tijd zijn ze afgeschaft. De financiële situatie van de Hof zag er weinig rooskleurig uit en de regenten gingen er zelfs toe over om een kleine bijdrage aan de bewoners te vragen. Maar zoals Gijsbert de Lengh het voor ogen had bij het stichten van de Hof, zo is het nog steeds. Alleen alleenstaande ongehuwde vrouwen boven de vijftig jaar met weinig inkomsten komen in aanmerking voor een woning en ieder betaalt maar een kleine bijdrage.

Er wonen nu 47 vrouwen op de Hof. Enkele van de kleinste huisjes dienen als fietsenstalling of bergplaats en Tesselschade-Arbeid Adelt heeft ook haar winkeltje in een van de huisjes. Een eerste portierster, die – als enige uitzondering op de regel – getrouwd is en met haar echtgenoot op de Hof woont, en een tweede portierster houden de gang van zaken in de Hof nauwlettend in het oog. Verder is er een beheerder die zorgt

voor het onderhoud van de huisjes. Hij heeft zijn kantoor op de Hof en heeft contact met de schilders, loodgieters, electriciens e.a., die vaak al jaren lang van vader op zoon de Lenghenhof tot hun klantenkring rekenen.

Het bestuur van de Stichting wordt nog altijd gevormd door een viertal regenten, bijgestaan door een secretaris. Bij toerbeurt kennen zij een woning toe aan gegadigden. Het onderhoud van de woningen is een steeds terugkerend punt op de vergaderingen.

De kosten van onderhoud waren en zijn nog steeds een heel hoge kostenpost. De woningen moesten worden aangepast aan de eisen van de tijd: er moesten douches komen, centrale verwarming, dubbele ramen enz. enz. In de loop van de tijd zijn er ook veel zaken aan vervanging toe, zoals o.a. daken, goten, dakkapellen. Dankzij een goed beheer van het ver-

mogen van Gijsbert de Lengh, die zijn geld goed had belegd, ook in land en boerderijen, kunnen deze kosten nog altijd worden voldaan uit zijn kapitaal. Daarnaast is de overheids-subsidie, die de Hof als Rijksmonument ontvangt, een welkome aanvulling.

Op het ogenblik houdt het bestuur zich vooral bezig met de voorbereidingen van de viering van het 250-jarig bestaan van De Lenghenhof (zie hiervoor blz. 8).

Anneke Vriesendorp
regent Lenghenhof

NIEUW BOEK

DE VERBORGEN STAD. 115 HOFJES IN DEN HAAG

In het vorig jaar verschenen boek *"De verborgen stad. 115 hofjes in Den Haag,"* samengesteld door drs Botine Koopmans en onder redactie van drs Dick Valentijn, is een drietal soorten hofjes onderscheiden:

- 1) Liefdadigheidshofjes,
- 2) Exploitatiehofjes en
- 3) Sociale woningbouwhoven.

De laatste twee genoemde soorten dateren vanaf het midden van de 19e eeuw. In Den Haag zijn er hiervan, aan het begin van de 20e eeuw, zo'n 700 hofjes geweest. Aan die hofjes is in het boek de meeste aandacht besteed.

Na een algemene inleiding worden de drie soorten hofjes apart besproken. In elk hoofdstuk vinden we dan een beschrijving van de individuele hofjes. Bij ieder hofje, waarvan de ligging op een stadsplattegrond is aangegeven, zien we vele mooie historische en eigentijdse foto's, van binnen en van buiten.

Bij het hoofdstukje "Het begrip hofje" wordt uitsluitend aandacht besteed aan de bouwkundige elementen van een hofje. Met onderscheidt niet alleen woningen rond een binnenplaats, maar ook woningen in rijtjes, dus zonder het besloten karakter van de eerste soort. Aan de bestuursvorm is geen aandacht besteed. Met name dat element speelt ook een belangrijke rol bij de naamgeving, zoals we gezien hebben in de eerste afleveringen van de hofjeskrant.

Liefdadigheidshofjes vormen in Den Haag de kleinste en oudste groep hofjes. Van de in totaal 10 liefdadigheidshofjes is de oudste relatief jong, die dateert uit 1616. Het gaat hier om particuliere stichtingen, waarbij de stichters, rijke vermogenden, bij testament kapitaal ter beschikking stelden voor huisvesting van minderbedeelden. Opvallend is dat van de 10 liefdadigheidshofjes er 5 in de 17e eeuw, 1 in de 18e en 4 in de 19e eeuw zijn gesticht.

Exploitatiehofjes beleefden hun grootste bloei in de tweede helft van de 19e eeuw. Dat had te maken met de industriële revolutie. Die trok veel

arbeiders naar de stad. Om hen te huisvesten bouwde men hofjes op terreinen achter de openbare weg. Dat was gemakkelijk, omdat daarvoor geen vergunning nodig was. Op die manier werd door de exploitanten van die hofjes snel veel geld verdiend. De woonomstandigheden moeten uiterst belabberd zijn geweest. Reden waarom exploitatiehofjes relatief kort hebben bestaan.

Sociale woningbouw hoven. De sociale woningbouw werd geïnitieerd door woningbouwverenigingen en later de overheid. Als voorbeeld in Den Haag kunnen we noemen de "Vereeniging tot verbetering der woningen van de arbeidende klasse," opgericht in 1854. De slechte woonomstandigheden van grote groepen mensen in de stad, die regelmatig te lijden hadden aan besmettelijke ziektes, vormden de aanleiding nieuwbouw te verzorgen in de vorm van hofjes. Vanwege de omvang wordt eerder van hoven gesproken.

Niet alleen voor geïnteresseerden in hofjes, maar ook voor andere historisch belangstellenden geeft dit boek een prachtig overzicht van de vele hofjes die in de hofstad Den Haag te bewonderen zijn. Dankzij initiatieven van velen kon een groot aantal hofjes van sloop worden gered en in volle luister worden hersteld (ISBN 90-77032-54-1, € 22,95).

VERSLAG VAN DE LHB BIJEENKOMST OP 5 NOVEMBER 2005

Vanwege het 200 jarig bestaan van het Hofje van Brienen had mr H.F. Heerkens Thijssen, president-regent van het Hofje van Brienen, het Landelijk Hofjesberaad (LHB) uitgenodigd zijn landelijke najaarsvergadering in de Rode Hoed te Amsterdam te houden.

Na het huishoudelijk deel van de vergadering, waarvan het verslag al aan de deelnemers is toegezonden, geeft de voorzitter van het LHB, de heer M.D. van den Briel, het woord aan de heer mr. W.M.N. Eggenkamp, directeur Stadsherstel Amsterdam NV, voor zijn lezing: Behoud van hersteld verleden. Na betrokken te zijn geweest bij allerlei restauraties, onder andere van hofjes in Leiden en Haarlem, is de heer Eggenkamp directeur geworden van NV Stadsherstel Amsterdam. Die instelling is opgericht in 1956 en dus bijna 50 jaar oud. De oprichting geschiedde door de kring van Amsterdamse zakenlieden als gevolg van het feit dat B&W van Amsterdam geen nieuwe initiatieven ontwikkelden ten behoeve van de monumentenzorg. Hoewel de gemeente mede-aandeelhouder van Stadsherstel is, is het geen gemeentelijke instelling. In de statuten zijn vier belangrijke doelstellingen opgenomen: de meest bedreigde panden worden aangepakt; men houdt zich uitsluitend bezig met woningen; men verkoopt geen woningen; men wil de panden behouden in de staat van na de restauratie.

In de loop van zijn 50-jarig bestaan heeft Stadsherstel 500 panden in eigendom verworven. De enthousiaste spreker verdeelt zijn verhaal in periodes van 10 jaar. Van 1956-1966 werden individuele panden, vooral langs de Amstel, opgekocht. Het betrof met name hoekpanden uit het eind van 19e en het begin van de 20e eeuw die voor anderen niet interessant waren omdat restauraties (te) dure ondernemingen waren. Tussen 1966 en 1976 ging men ertoe over delen van straten te kopen en op te knappen, bijvoorbeeld de Herenstraat. Van 1976 tot 1986 werd nog grootschaliger gewerkt: men pakte delen van de binnenstad aan waaraan men nieuwbouw toevoegde, zoals de Stromarkt. In de volgende periode, 1986-1996, werd een deel van de stad aan Stadsherstel toegewezen. Als voorbeeld is te noemen Kadijk, waar bouw in de vrije en sociale sector werd gecombineerd. Na 1996 stapte men over op de sector "niet wonen." Zo werd het kantoor van Stadsherstel gevestigd in de voormalige, gerestaureerde Amstelkerk.

Om het project kostendekkend te maken heeft de kerk ook een min of meer multifunctioneel karakter gekregen.

In 1999 is Stadsherstel gefuseerd met het Amsterdamse Monumentenfonds dat zich ontfermde over kerken. Toen zijn er vooral grote 19e eeuwse gebouwen aangeschaft, zoals pakhuizen en kerken. In die gebouwen werden kantoren gevestigd. Aandacht voor nieuwe restauraties van woningen neemt af. Stadsherstel heeft een woningzoekendenlijst van 3500 mensen terwijl er maar 70 woningen per jaar beschikbaar komen. Er is geen leegstand bij woningen en kantoren.

Men heeft een eigen organisatie opgezet voor incidentele verhuur van ruimten, waarin burgerlijke huwelijken, recepties en condoleances gehouden kunnen worden. De Vondelkerk is een van de gebouwen die beschikbaar zijn voor verhuur. Daarin vinden ook culturele activiteiten plaats.

(advertentie)

J. KNEPPERS

Aannemingbedrijf

Zeeburgerpad 49
1019 AB Amsterdam
020 - 608 15 15

restauratie
onderhoud
verbouw
schilderwerken
nieuwbouw

Lid van:
Stichting Vakgroep Restauratie
Erkend Restauratie Bouwbedrijf

ONDERHOUD

Het onderhoud van alle gebouwen is ondergebracht in een woningkarthotheek. Per jaar wordt uitgedraaid welke woning onderhoud moet krijgen. Hierbij gelden de volgende richtlijnen: iedere zes jaar het buitenschilderwerk, keukens na 25 jaar en installaties na 15 jaar vervangen. In het algemeen wordt 25 a 30% van de huurinkomsten voor onderhoud gebruikt. Dat is het geval bij oudbouw. Bij nieuwbouw liggen de percentages lager: 8-10%. Door een grillig subsidiebeleid van de overheid en door bestedingsbeperking in de jaren '60 zijn de oudste restauraties relatief slecht uitgevoerd. De spreker gaat verder met een betoog over de huurprijsberekening waarbij hij zijn voorkeur uitspreekt voor de Amsterdamse methode. Die gaat uit van 6% rendement. Op de vraag of een hofje zelfstandig

kan functioneren geeft hij als antwoord dat het financieel te dragen moet zijn en dat kennis van onderhoud beschikbaar moet zijn. Is dat niet het geval, dan is het beter het hofje over te dragen aan een restauratie-instelling, woningbouwcorporatie of zorginstelling. Het verdient echter de voorkeur om zelfstandig te blijven.

Na een uitstekend verzorgde lunch werd door het gezelschap een hofjeswandeling gemaakt door de Jordaan. Bezocht worden: het Hofje van Brienens, het Zonshofje, het Suykerhoffhof, het hofje De Zeven Keurvorsten, het Claes Claesz. hof, het Karthuizerhof, het Raepenhof en het Bosschehofje. Na terugkomst in de Rode Hoed wordt ter gelegenheid van het 200-jarig bestaan van het Hofje van Brienens het eerste exemplaar van het boek de Hofjes van Amsterdam, door men-

schlievendheid gedreeven, aangeboden aan mr. S. Patijn, oud-burgeoismeester van Amsterdam. Alle deelnemers aan de bijeenkomst van het LHB ontvingen bij vertrek dit boek, dat elders in deze Hofjeskrant wordt besproken. Uit de reacties van de deelnemers blijkt dat zij terugzien op een zeer geslaagde dag.

NIEUW BOEK

DE HOFJES VAN AMSTERDAM DOOR MENSCHLIEVENDHEID GEDREEVEN

Ter gelegenheid van het 200-jarig bestaan van het Hofje van Brienens lieten Stichting Brienens Gesticht de Star en Het Oosten Woningcorporatie, eigenaar van het hofje, alle 34 nog bestaande Amsterdamse hofjes uitgebreid beschrijven en fotograferen. Ook 7 in de loop der tijd verdwenen hofjes worden weer, even, voor het voetlicht gebracht.

Van alle Amsterdamse hofjes beschrijft Annemarie Vels Heijn op een aangenaam plezierige wijze hun geschiedenis, hun restauraties en renovaties, hun huidige voorkomen en, niet onbelangrijk, hun huidige bewoning. Tegelijkertijd heeft fotograaf Peter Dellenbag er voor gezorgd dat aan al die intrigerend beschreven hofjes een extra, kleurige, dimensie werd toegevoegd waardoor het geheel een buitengewoon aantrekkelijk 'pakket Amsterdams cultureel erfgoed' werd dat je met plezier op schoot neemt, om in weg te dromen...

Dat hofjes 'in' zijn is niets nieuws, wel nieuw is de toon die dit boek zet. Die

toon begint al met een tekstregel uit het voorwoord van de algemeen directeur van Het Oosten Woningcorporatie, de heer Bijdendijk. Na het melden van het feit dat hofjes een woonvorm vertegenwoordigen die hun belang meer dan bewezen hebben komt de heer Bijdendijk met een nog niet vaak gehoord gegeven: "Een hofje creëert (immers) bij bewoners een bijzondere mate van groepsgevoel doordat de gezamenlijke openbare ruimte – het hof – een aangename overgang vormt tussen de individuele woon-

ruimte van de woning en de publieke ruimte van de straat". Juist in steden waar het hofjesbestand er 'goed' bij staat is dit een waarheid als een koe. Met de verandering in de bejaardenzorg in de afgelopen zestig jaar is de rol van de hofjes veranderd. In veel hofjes hebben ouderen plaats gemaakt voor studenten, jongeren of werkende mannen en vrouwen. Vooral de laatste 25 jaar heeft deze bijzondere woonvorm bij bewoners en beheerders aan waardering gewonnen. Veel hofjes zijn onlangs gerestaureerd en aangepast aan nieuwe huisvestingsnormen. Zo zijn het niet alleen geliefde woon- en werkplekken geworden maar ontwikkelden zij zich tot een vorm van historisch erfgoed waarop Amsterdam met recht trots is. En die trots nu van Amsterdam wordt perfect getoond in het boek "Door menschlievendheid gedreeven. De hofjes van Amsterdam", waarbij ik expres titel en ondertitel omgewisseld heb. Annemarie en Peter, namens het Landelijk Hofjesberaad, onze complimenten.

ACTIVITEITEN VAN HOFJES

HAARLEM

Digitale wandeling in Haarlem.

De VVV in Haarlem gaat met zijn tijd mee, zo is te lezen in het Haarlems Dagblad (17 december 2005). De stichting, zich bewust van het belangrijke cultuurbezit in de gemeente, heeft een wandeling langs de vele hofjes uitgezet. Niets bijzonders, zult u zeggen, er bestaat immers al jaren een folder met een routebeschrijving. Maar daaraan is nu iets nieuws toegevoegd: een digitale wandeling. Daarvoor hebt u nodig een zakcomputer met een GPS-ontvanger en een koptelefoon. Met behulp van deze GPS guide wordt u geleid of beter gestuurd langs hofjes, fraaie tuinen en groene straatjes. Het handige van het GPS-systeem is dat een signaal de wandelaar erop attendeert dat er iets te zien is. Via de koptelefoon ontvangt u gesproken informatie over het bewuste onderwerp. Die tekst is ook te lezen op het scherm van de zakcomputer. Dat is handig als u met zijn tweeën bent, want het gebruik van de koptelefoon is

beperkt tot één wandelaar. Bij de VVV in Haarlem kunt u de benodigdheden voor de digitale wandeling huren voor €10.

DEN HAAG

Hofjes op de monumentenlijst.

Naar aanleiding van de onlangs gereedgekomen inventarisatie van Haagse hofjes – zie het boek 'De verborgen stad. 115 hofjes in Den Haag' (bespreking op blz. 5) – heeft het college van burgemeester en wethouders van Den Haag besloten de plaatsingsprocedure in gang te zetten om de 11 volgende complexen (hofjes) op de gemeentelijke monumentenlijst te plaatsen:

01. Nieuwe Schoolstraat 97 t/m 103
02. Denneweg 114 t/m 178
03. Prinsegracht 188 t/m 203
04. Javastraat 229 t/m 259
05. Cantaloupenburg 4
06. Javastraat 99 t/m 161
07. Malakkastraat 94 t/m 100
08. Willem Beukelszplein 8 t/m 30

09. Korendijkstraat 147 t/m 169

10. Drogersdijk 17 t/m 77

11. Esmoreitplein 1 t/m 68, Van Maerlantlaan 1 t/m 71, Minstrelstraat 50 t/m 82, Rederijkerstraat 202 t/m 244, Anna Bijnslaan 49 t/m 107

DORDRECHT

250-jarig bestaan van De Lenghenhof.

Op zaterdag 13 mei zullen eerst de bewoonsters en daarna de genodigden feestelijk worden ontvangen.

Op zondag 14 mei houdt de Hof "Open dag". Iedere belangstellende is die dag tussen 12.00 en 16.00 uur van harte welkom om een kijkje te nemen op de Hof. De regentenkamer zal die dag worden open gesteld. Deze is vooral een bezichtiging waard vanwege het interieur met het prachtige goudleren behang en de marmeren lambrisering en schoorsteenmantel in rococostijl. Ter gelegenheid van dit jubileum zal er een boekje verschijnen dat veel wetenswaardigheden over de Regenten- of Lenghenhof bevat.

FONTAINE RECEPT (3)

In 2004 bestond het Fontaine-hofje in Amsterdam 250 jaar. Daaraan is in Hofjeskrant 14 aandacht besteed. Ter gelegenheid van dat jubileum hebben de zes huidige bewoonsters en enkele nakomelingen van Petronella Fontaine-Calkoen, de oprichtster van het hofje, een receptenboek uitgegeven, getiteld 'mini Kook en Stoov Boek anno 2004'.

De redactie neemt, met toestemming van de schrijfsters, in de komende uitgaven van de Hofjeskrant graag een van die heerlijke recepten over. Hieronder volgt het recept van Gwen van Gelder. Onder het kopje "mijn recept" zegt Gwen: "ik houd niet erg van koken, maar mijn oudste zoon wél." Daarom heeft zij, vol trots (?), het volgende recept van haar zoon overgenomen.

SPINAZIETAART

Doe 100 gr bloem, een beetje zout, wat peper en 75 gram koude boter in een kom. Met een mixer, of met twee mesen, kun je de boter tot een kruimige massa maken. Voeg aan dit mengsel 2 à 3 eetlepels koud water toe, en een paar druppels azijn. Maak er een stevig samenhangend geheel van. Strooi ongeveer 50 gr bloem op het aanrecht en de deegroller. Rol het deeg uit tot

een dunne lap. Vouw de lap in drieën, draai hem een kwartslag om en vouw hem dubbel. Rol het deeg naar de vouwkant uit. Herhaal dit vouwen en rollen nog zo'n 5 keer. Daarna weer opvouwen en op een koele plek 30 minuten laten rusten. In die tijd 250 gram spinazie koken en laten uitlekken. Dan ook 3 eieren kloppen. Voeg wat zout en peper toe en roer er 2 1/2 dl koffieroom en 100 gr geraspte oude kaas doorheen. Bak plakjes bacon (100 gr) heel licht, zodat ze krokant, maar niet hard zijn. Verwarm de oven ongeveer 15 minuten voor op 225 gra-

den. Bestuif een taartvorm (doorsnede 25 cm, 7 cm hoog) met bloem. Rol het deeg tot een ronde lap en bekleed daarmee de taartvorm. Snijd overtollig deeg af. Prik een paar gaatjes in de deegbodem. Bedek de deegbodem met de plakjes bacon en ongeveer 2 cm goed uitgelekte en afgekoelde spinazie. Schenk hierover voorzichtig het eiernmengsel. Zet de taartvorm iets onder het midden van de voorverwarmde oven. Na ongeveer 40 minuten haal je een "verrukkelijke spinazie-taart" tevoorschijn.

Advies van Gwen: je kunt er een bak frisse sla bij serveren en niet te vergeten een glas rode wijn. Voor een vegetarische spinazietaart moet je de bacon achterwege laten.

De redactie wenst u smakelijk eten. Mocht u willen reageren op dit recept, dan kunt u zich wenden tot de redactie.